

26.8.2025

Kaupunginmuseon lausunto Yliskylän palvelukorttelien asemakaavan muutoksen ehdotuksesta

HEL 2023-006080 T 10 03 03

Asemakaavapalvelut on pyytännyt kaupunginmuseon lausuntoa Yliskylän palvelukorttelien asemakaavan muutoksen ehdotuksesta. Kaupunginmuseo tarkastelee hanketta rakennetun kulttuuriympäristön ja arkeologian vaalimisen näkökulmasta ja on päättänyt lausua kantanaan seuraavaa.

Asemakaavan muutos koskee Yliskylän keskustan alueella sijaitsevien Laajasalon peruskoulun toimipisteiden kortteleita, aiemmin puretun kirjaston tonttia, Kiiltomadonpolun varrella olevaa puistoaluetta sekä Yliskylänpuistoa.

Rakennetun kulttuuriympäristön osalta museo totesi OAS-lausunnoissaan; ”Olli Kivisen Yliskylän asemakaava asettuu suomalaisen kaavoitushistorian murroskohtaan, jolloin luonnonläheisyyteen nojannut ns. metsälähiöihanne murtui, ja aluesuunnittelun esikuvaksi nousi matala ja tiivisti rakennettu ruutuverkkomainen vanhasta suomalaisesta puukaupungista referenssinsä ottanut kaavoitusparadigma. Yliskylän kaavassa kouluille varattiin kaksi tonttia. Joista ensimmäisenä valmistui arkkitehti Osmo Lapon suunnittelema Yliskylän kansakoulu (nykyisin Laajasalon ala-aste) 1969. Kaksi vuotta myöhemmin toteutui Erkki Karvisen suunnittelema Yliskylän Yhteislyseo (nykyisin Laajasalon yläaste)”.

Lausunnoissaan kaupunginmuseo piti erittäin valitettavana, että Holmanmoisionpolku 1:ssä sijaitseva Yliskylän kansakoulu on tarkoitus purkaa. Laajasalon ala-asteen purkaminen jättää Koulutanhua 1:ssä sijaitsevan Laajasalon yläasteen ainoaksi Yliskylän alkuperäisen kaavan oppilaitosrakennukseksi. Yläaste on typologisesti atrium-pihatyyppinen koulurakennus, jonka artikulaatio on rakentamisaikansa mukaista korostetun suorakulmaista, systemaattista ja ristikkomaista. Peruskorjauksesta huolimatta rakennus on säilyttänyt alkuperäisen arkkitehtuurinsa askeettisuuden. Museo pitää tärkeänä, että kokonaisuuden vaalimisedellytyksiä tarkastellaan huolellisesti tilojen mahdollisessa osittaisessa laajentamisessa, jonka suunnittelussa tehty rakennushistoriaselvitys antaa hyvät lähtökohdat. Samalla museo esittää kohteelle sr-2 suojelumerkintää, sekä kohteen arkkitehtonisen laadun, että Yliskylän julkisen rakentamisen historiallisen kerrostuneisuuden varmistamiseksi.

26.8.2025

Lisäksi museo totesi, että Ylistalon pihapiiriin kaavaillun paviljonkirakennuksen kaavamääräykseen tulee asettaa historialliseen pihapiiriin soveltuvan rakentamisen reunaehdoja, esim. ”rakennus on mittakaavaltaan ja rakennusmateriaaleiltaan sopeuduttava historiallisesti arvokkaan tontin ympäristöön. Rakennuksen tulee olla päärakennukseen nähden alisteinen. Julkisivujen tulee olla peittomaalattua puuta, ja aukotukseltaan sekä ilmeeltään selkeitä”. Yliskylänpuiston VP-tontille tulee lisätä indeksi /s, määräyksenään; ”kulttuurihistoriallisesti arvokas puistoalue, jolla on historiallisesti ja rakennustaiteellisesti arvokas rakennus. Alue tulee säilyttää yhtenäisenä kokonaisuutena ja yhtenä tonttina. Alueen rakennuksia saa käyttää sellaiseen tarkoitukseen, joka ei vaaranna rakennusten tai ympäristön kulttuurihistoriallisia, rakennustaiteellisia tai maisemallisia arvoja”.

Lausuntoon annetussa vastineessa todetaan, että esitetyt asiat on huomioitu kaavaehdotukseen merkityillä määräyksillä, jotka on neuvoteltu yhteistyössä kaupunginmuseon kanssa. Koulutanhua 1:n toimipisteen perusparannuksen ja laajennuksen valmistelua on tehty läheisessä yhteistyössä kaupunginmuseon, kasvatuksen- ja koulutuksen toimialan, kaupungin tilapalveluiden ja kaavoituksen kesken, jonka tavoitteena on ollut varmistaa rakennuksen kulttuurihistoriallisten arvojen säilyminen myös uudistustöiden jälkeen. Laajasalon peruskoulun rakennuksista on hankkeen aikana tehty rakennushistorialliset selvitykset mitkä ovat toimineet lähtötietona koulun perusparannuksen- ja laajennuksen hankesuunnittelussa ja koulurakennusten kulttuurihistoriallisten arvojen tarkastelussa. Kaavaehdotuksessa Laajasalon peruskoulun Koulutanhua 1:n toimipisteen rakennus on suojeltu kaupunginmuseon ehdotuksen mukaisesti sr-2-merkinnällä arkkitehtonisen laadun sekä Yliskylän julkisen rakentamisen historiallisen kerrostuneisuuden varmistamiseksi. Määräysten tavoitteena on se, että rakennuksessa tehtävät korjaustyöt ja muutokset eivät heikennä sen arvoa tai hävitä sen ominaispiirteitä, ja että rakennusta ei saa purkaa. Määräyksillä ohjataan rakentamista myös kaupunginmuseon ohjeistuksen mukaisesti siten, että laajennus tulee suunnitella olemassa olevaan rakennukseen sopeutuvana mutta siitä selkeästi erottavana osana.

Lisäksi kaavamääräyksillä on asetettu Ylistalon sivurakennukselle historialliseen pihapiiriin soveltuvan rakentamisen reunaehdoja rakennuksen sijainnin, mittakaavan, ilmeen, julkisivumateriaalien ja aukotuksen osalta. Voimassa olevan kaavan mukainen sr-2-suojelumerkintä Ylistalon osalta säilytetään. Lisäksi Yliskylänpuiston ja Ylistalon kulttuurihistoriallisten arvojen suojelemiseksi kaavamerkinnöillä pyritään varmistamaan alueen säilyminen yhtenäisenä kokonaisuutena sekä ohjataan rakennusten käyttötarkoitusta siten, etteivät rakennusten tai ympäristön kulttuurihistorialliset tai maisemalliset arvot vaarannu.

26.8.2025

Museon kommentit on otettu kaavaehdotuksessa huomioon, eikä museolla ole rakennetun kulttuuriympäristön osalta ehdotukseen lisättävää. Teknisenä yksityiskohtana museo huomauttaa, että paikkatietovipusessa hankkeen kaavarajaus ei ole kohdallinen Yliskylänpuiston osalta, ja esittää tämän korjaamista.

Arkeologinen kulttuuriperinnön osalta Helsingin kaupunginmuseo on kaavahankkeen OAS-vaiheessa tuonut esille, että suunnittelualueella, Yliskylänpuistossa sijaitsee muinaismuistolain (295/1963) perusteella rauhoitetun kiinteän muinaisjäännöksen Degerö Uppbys (Laajasalo) aluerajaus (muinaisjäännösrekisteritunnus 1000001682).

Degerön Uppbyn historiallisen ajan kylänpaikan tonttimaan on nykyään suurelta osin tuhoutunut Laajasalon kirkon ja ympäristön kerrostalokorttelien rakentamisen yhteydessä, mutta osa kylätontista on säilynyt kirkon pohjoispuolella sijaitsevassa Yliskylänpuistossa.

Yliskylän palvelukorttelit kaavahankkeen kaavaehdotuskarttaan on Yliskylänpuiston kohdalle lisätty kiinteän muinaisjäännöksen aluerajaus museon OAS-lausunnoissaan esittämän toiveen mukaisesti. Se on merkitty kaavakarttaan osa-aluemerkinnällä sm ja siihen on asianmukaisesti liitetty kaavamääräys ”Muinaismuistolaila (295/1963) rauhoitettu kiinteä muinaisjäännös. Alueen kaivaminen, peittäminen, muuttaminen, vahingoittaminen, poistaminen ja muu siihen kajoaminen kielletty. Aluetta koskevista tai siihen liittyvistä suunnitelmista on pyydetty Helsingin kaupunginmuseon lausunto”.

Kylänpaikka on inventoitu Museoviraston toimesta maastossa 2011, jolloin kohteen paikantaminen on perustunut suurelta osin arkistolähteisiin. Nyt käynnissä olevan Helsingin arkeologisen perusinventoinnin yhteydessä arviota kylänpaikan säilyneisyydestä on päivitetty ja kohteen aluerajaus on laajentunut käsittämään myös alueen Ylistalon länsi- ja luoteispuolella. Kohteen aluerajaus tullaan päivittämään muinaisjäännösrekisteriin ja päivitetty aluerajaus tulee päivittää myös kaavaprosessin aikana lopulliseen kaavakarttaan.

Kaavaratkaisu mahdollistaa Ylistalon toimintaedellytyksiä parantavan 80 k-m² sivurakennuksen toteuttamisen Yliskylänpuiston luoteisosaan. Suunniteltu sivurakennus sijaitsisi muinaisjäännöksen aluerajauksen sisäpuolella päivitettävien kohdetietojen perusteella. Jo OAS-lausunnoissaan kaupunginmuseo on tuonut esille, että muuttuvan maankäytön alueella tulee tehdä arkeologinen koekaivaus, jolla saadaan tarkempaa tietoa kohteen säilyneisyydestä rakennettavalla alueella. Koekaivaus antaa tietoa myös kohteen laajuudesta. Koekaivausten tulosten perusteella päätetään, onko alueelle kohdistettava lisätutkimuksia. Arkeologisista tutkimuksista sekä mahdollisista analyyseistä

Helsingin kaupunki

Kulttuurin ja vapaa-ajan toimiala
Kulttuuripalvelukokonaisuus
Kaupunginmuseo
Kulttuuriperintöyksikkö
Kulttuuriympäristöpäällikkö

Lausunto

4 (4)

26.8.2025

ja konservoinnista syntyvistä kuluista vastaa rakennushankkeen teettäjä.

Edellä mainitut, jo museon OAS-lausunnossaan esiin tuomat reunaehdot kaavan toteuttamiselle on selostettu kaavaehdotuksen selostuksessa. Näin ollen muinaismuistolain hengessä muuttuvan maankäytön alueelle tulee kohdista arkeologinen koetutkimus. Muutoin sm-merkintä turvaa kohteen säilymistä.

Lisätiedot

Juha Vuorinen, tutkija, puhelin: 310 36940
juha.h.vuorinen(a)hel.fi

Sari Saresto
kulttuuriympäristöpäällikkö